

Sygn. akt VI U 329/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2019 roku.

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący SSR Przemysław Chrzanowski

Protokolant Patrycja Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 27 maja 2019 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania A. B.

z udziałem zainteresowanego D. C. D., (...) Spółki jawnej z siedzibą w J.

przeciwko (...) w W.

o zasiłek chorobowy

zmienia zaskarżoną decyzję (...)w W. z (...), w ten sposób, że przyznaje A. B. prawo do zasiłku chorobowego za okresy: od 16 grudnia 2016 roku do 13 lutego 2017 roku, od 15 marca 2017 roku do 13 kwietnia 2017 roku i od 10 maja 2017 roku do 13 maja 2017 roku oraz uznaje, że A. B. nie jest zobowiązana do zwrotu pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 30.642,04 zł.

Sygn. akt VI U 329/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 września 2018 r. znak: (...)w W. odmówił A. B. prawa do zasiłku chorobowego za okresy: od 16 grudnia 2016 roku do 13 lutego 2017 roku, od 15 marca 2017 roku do 13 kwietnia 2017 roku i od 10 maja 2017 roku do 13 maja 2017 roku. Ponadto zobowiązał ubezpieczoną do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 30.642,04 zł. W uzasadnieniu wskazał, że w toku postępowania wyjaśniającego organ rentowy ustalił, że ubezpieczona w okresie niezdolności do pracy wykonywała czynności w ramach umowy zlecenia zawartej z Centrum Operacji Pracowniczych (...) w dniach 11 stycznia 2017 roku, 1 lutego 2017 roku, 7 kwietnia 2017 roku oraz 23 maja 2017 roku. Wobec tego ubezpieczona w sposób niezgodny z celem wykorzystywała zwolnienie lekarskie.

(decyzja z dnia 10.09.2018 r. – akta organu rentowego)

Od powyższej decyzji ubezpieczona A. B. wniosła odwołanie wnosząc o zmianę decyzji w całości. W uzasadnieniu wskazała, że 4 czynności wykonane w ramach umowy zlecenia dotyczyły grupowego ubezpieczenia pracowników jej pracodawcy. Były to czynności o charakterze technicznym, wykonywane comiesięcznie, związane z aktualizacją w systemie operacyjnym (...). Odwołująca była jedynym pracownikiem D. C. S. j. odpowiedzialnym za wprowadzanie danych, jako osoba posiadająca uprawnienia do systemu eRu. Wynagrodzenie, które otrzymała w ramach umowy zlecenia, miało charakter marginalny i uboczny w stosunku do wykonywanych obowiązków na podstawie umowy zlecenia z (...).

(odwołanie – k. 1-6)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie powołując się na argumentację wskazaną w zaskarżonej decyzji. Ponadto wskazał, że praca powódki nie była spowodowana nagłymi okolicznościami, gdyż była to praca cykliczna, comiesięczna.

(odpowiedź na odwołanie – k. 16-17)

W toku procesu zainteresowany D. C. D., (...) Spółka jawna z siedzibą w J. poparł stanowisko A. B. i wniesione odwołanie.

(stanowisko – k. 43v)

Sąd ustalił, co następuje:

Odwołująca A. B. od 5 listopada 2001 roku jest zatrudniona w D. C. D., W. S.. J. na podstawie umowy o pracę i z tego tytułu podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, w tym ubezpieczeniu chorobowemu.

(okoliczność bezsporna)

Odwołująca w okresie od 16 grudnia 2016 roku do 13 lutego 2017 roku, od 15 marca 2017 roku do 13 kwietnia 2017 roku oraz od 10 maja 2017 roku do 24 maja 2017 roku była niezdolna do pracy. Niezdolność do pracy w tych okresach wynikała z faktu, że stan zdrowia zagrażał ciąży odwołującej.

Płatnik składek wypłacił zasiłek chorobowy za okresy od 16 grudnia 2016 roku do 13 lutego 2017 roku, od 15 marca 2017 roku do 13 kwietnia 2017 roku oraz od 10 maja 2017 roku do 13 maja 2017 roku.

Odwołująca pobrała zasiłek chorobowy w kwocie 27.660,44 zł.

(karta zasiłków – akta organu rentowego; zestawienie zaświadczeń A. B. – akta organu rentowego; zeznania A. B., zeznania E. K.)

W dniu 14 maja 2017 roku odwołująca urodziła dziecko.

(okoliczność bezsporna)

Odwołująca miała zawartą 15 kwietnia 2016 r. umowę zlecenie o wprowadzanie danych do aplikacji rejestratora ubezpieczeń grupowych lub wykazów pisemnych związanych z wykonywaniem umów ubezpieczenia grupowego Nr (...) z Centrum Operacji Pracowniczych (...) w W.. W ramach tej umowy (...) zleciło odwołującej wykonywanie czynności polegających na wprowadzaniu danych zawartych w deklaracjach i formularzach do systemu eRU lub do przekazanych mu przez (...), w zależności instrukcji (...). Odwołująca została zobowiązana do wykonywania czynności osobiście.

Odwołująca w dniach 11 stycznia 2017 roku, 1 lutego 2017 roku, 7 kwietnia 2017 roku oraz 23 maja 2017 roku dokonała zatwierdzenia rozliczenia miesięcznego. Odwołująca jako jedyny pracownik D. C. D., W. S.. J. posiadała uprawnienia do wprowadzania danych do systemu eRU (...). Czynności te dotyczyły ubezpieczeń pracowniczych grupowych osób zatrudnionych w D. C. D., W. S.. J. Odwołująca uzyskała od E. K. aktualny na dany miesiąc stan ilościowy pracowników objętych ubezpieczeniem grupowym i następnie dane te zarejestrowała w systemie (...). Zostało wypłacone wynagrodzenie w kwocie w sumie łącznie 212,62 zł za cztery wykonane zatwierdzenia.

(pismo (...) z dnia 27.07.2018 r. – akta organu rentowego; potwierdzenia przelewów – k. 7-10; umowa Nr (...) – k. 11-15; zeznania A. B., zeznania E. K.)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów przedłożonych do akt sprawy oraz akt organu rentowego, których autentyczność nie została skutecznie zakwestionowana w toku postępowania dowodowego. Ponadto Sąd ustalił, że stan faktyczny co do ustaleń związanych z wykonywaniem obowiązków w ramach umowy z Centrum Operacji Pracowniczych (...) był bezsporny i został potwierdzony wiarygodnymi zeznaniami A. B. i E. K..

Przedmiotem sporu była kwalifikacja, czy czynności wykonywane przez odwołującą w ramach umowy zlecenia pozbawiają ją prawa do zasiłku chorobowego za sporne okresy.

Strony nie wnosiły o uzupełnienie materiału dowodowego.

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotem rozpoznania Sądu w niniejszej sprawie było odwołanie A. B. od decyzji organu rentowego odmawiającej prawa do zasiłku chorobowego oraz zobowiązującej do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku w kwocie 30.642,04 zł.

W ocenie Sądu odwołanie A. B. było w całości zasadne w zakresie przyznania prawa do zasiłku chorobowego za sporne okresy oraz stwierdzenia, że nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

W ocenie Sądu fakt zawarcia przez odwołującą umowy zlecenia z Centrum Operacji Pracowniczych (...) w W., na podstawie której odwołująca zobowiązała się do wykonania czynności wynikających z tej umowy, w tym comiesięcznego potwierdzania listy ubezpieczonych w ramach grupowego ubezpieczenia nie przesądza o tym, że w okresie od 16 grudnia 2016 roku do 13 lutego 2017 roku, od 15 marca 2017 roku do 13 kwietnia 2017 roku oraz od 10 maja 2017 roku do 13 maja 2017 roku utraciła prawo do spornego zasiłku chorobowego.

Zasiłek chorobowy jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego rekompensującym ubytek zarobków utraconych na skutek czasowej niemożności świadczenia pracy z powodu choroby lub innej przeszkody wskazanej w ustawie. Zasiłek chorobowy przysługuje zatem tylko wówczas, gdy choroba uniemożliwia uzyskiwanie dochodu z pracy. Zasadą jest, że wynagrodzenie przysługuje za pracę wykonaną (art. 80 k. p.). Stąd też zasiłek nie przysługuje za okresy wykonywania pracy. Za te okresy przysługuje bowiem nie zasiłek lecz wynagrodzenie.

Stosownie do art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia, traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Z przepisu tego wynikają dwie niezależne przesłanki utraty prawa do zasiłku:

- 1) wykonywanie pracy zarobkowej w okresie niezdolności do pracy;
- 2) wykorzystanie zwolnienia w sposób niezgodny z jego celem.

Sąd rozpoznający sprawę podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20.01.2005r. I UK 154/04, zgodnie z którym ubezpieczony traci prawo do zasiłku chorobowego (świadczenia rehabilitacyjnego) w przypadku wystąpienia jednej z dwóch niezależnych przesłanek określonych w powołanym powyżej przepisie. Sprawa z odwołania A. B. dotyczy kwalifikacji realizacji obowiązków w związku z umową zlecenia, odnoszącego się do wykonywania pracy zarobkowej w okresie niezdolności do pracy.

W kwestii wykładni pojęcia „wykonywanie pracy zarobkowej”, mającej zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia, czy wskazane w decyzji organu rentowego czynności odwołującej stanowiły taką pracę, należy wskazać, że orzecznictwo Sądu Najwyższego przyjmuje wąską wykładnię tej przesłanki utraty prawa do zasiłku chorobowego uznając zasadniczo, że wszelka aktywność zarobkowa (każda aktywność ludzka zmierzająca do osiągnięcia zarobku), w okresie pobierania zasiłku powoduje taki skutek (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2005 r., I UK 370/04 (OSNP 2005 nr 21, poz. 342) i 20 stycznia 2005 r., I UK 154/04 (OSNP 2005 nr 19, poz. 307)). Taka interpretacja omawianej regulacji wypływa z konieczności ścisłego stosowania przepisów prawa ubezpieczeń społecznych, w którym

przeważa - z uwagi na bezwzględnie obowiązujący charakter norm prawnych - formalistyczne ujęcie uprawnień ubezpieczonych. Przepis art. 17 ustawy zasiłkowej nie wymaga, aby praca była podjęta w „celu zarobkowym”, a jedynie aby miała „zarobkowy charakter” czyli, aby wykonywanie określonych czynności przynosiło rzeczywisty dochód – zarobek. Celem regulacji wspomnianego art. 17 ww. ustawy jest niedopuszczenie do pobierania przez ubezpieczonego świadczenia z ubezpieczenia chorobowego w sytuacjach, w których można mu postawić zarzut nadużywania prawa do świadczeń, polegającego na podejmowaniu pracy zarobkowej, mimo orzeczonej niezdolności do pracy, bądź w sytuacjach polegających na wykorzystywaniu zwolnienia lekarskiego w inny sposób niezgodny z jego celem.

W opinii Sądu nie każde wykonywanie przez ubezpieczonego pracy w czasie orzeczonej niezdolności do pracy jest tożsame z nadużywaniem prawa do świadczeń powodującym pozbawienie tego prawa. Decydującym o zakwalifikowaniu do „pracy zarobkowej” jest otrzymywanie wynagrodzenia (zarobku). W tej sprawie odwołująca dokonała osobiście zatwierdzenia w systemie informatycznym listy objętych grupowym ubezpieczeniem i otrzymała z tego tytułu wynagrodzenie w wysokości 212,62 zł łącznie, tj. po około 50 zł miesięcznie.

Sąd podziela pogląd, że zatwierdzenie listy pracowników w systemie było niezbędne dla kontynuacji ich ubezpieczenia. Biorąc pod uwagę, że odwołująca została wyznaczona do wykonania tej czynności i tylko ona miała uprawnienia do obsługi programu informatycznego dotyczącego ubezpieczenia grupowego pracowników zakładu, to jest to okoliczność świadcząca o tym, że zachodziła konieczność wypełniania ciążącego na niej obowiązku służbowego. Wykonanie tych czynności nie miało żadnego wpływu na jej zdrowie i były to czynności incydentalne. Odwołująca czynności wykonywała w domu, za pomocą służbowego komputera. Nie miała w tym zakresie konieczności podejmowania aktywności fizycznej. Czynności ograniczały się do rozmowy telefonicznej z innym pracownikiem D. F. w celu ustalenia stanu osobowego ubezpieczonych w (...), a następnie wprowadzeniu danych do systemu i zatwierdzeniu. Odwołująca kierowała się poczuciem obowiązku i dlatego w okresie niezdolności do pracy zatwierdzała listy osób objętych ubezpieczeniem. Były to bowiem czynności proste, których wykonanie wynosiło kilka minut. Nie były to czynności, które mogły pogorszyć stan zdrowia odwołującej. Z drugiej strony stan zdrowia odwołującej, będącej w ciąży zagrożonej, uniemożliwił przemieszczenie się do zakładu pracy, czy do ww. zakładu ubezpieczeń, w celu podjęcia czynności mających na celu chociażby czasowe przekazanie tego, marginalnego, obowiązku. Podjęcie takiego ryzyka wiązać się bowiem mogło z komplikacjami, a nawet z utratą dziecka. Dlatego racjonalnie odwołująca podjęła decyzję, wobec przeciwwskazań lekarskich oraz wobec zapisów ze zwolnień lekarskich: „chory powinien leżeć”, aby nie podejmować ww. ryzyka. Organ rentowy nie wyjaśnił także, dlaczego uznał ww. „zarobek” w kwocie około 50 zł miesięcznie za ekwiwalentny w stosunku do realnych zarobków odwołującej, od których uiszczala należności społeczno-ubezpieczeniowe i jak za taki zarobek miałyby się przez 4 kolejne miesiące utrzymać.

W opinii Sądu wykonanie przez odwołującą czynności należy zakwalifikować do czynności mających charakter sporadyczny, incydentalny (czynność była wykonywana jeden raz w miesiącu) i wymuszony przede wszystkim tym, że brak potwierdzenia listy pracowników objętych grupowym ubezpieczeniem, spowodowałby przerwanie tego ubezpieczenia. Niewątpliwie trzeba także zauważyć, że wykonanie przez odwołującą tej czynności nie było nastawione na zysk, zarobek, albowiem otrzymała za te czynności jedynie w sumie 212,62 zł (podzielone na cztery przelewy w lutym, marcu, kwietniu i maju 2017 roku). Ponadto hipotetycznie przyjmując, że odwołująca chciałaby na okres zwolnienia lekarskiego powierzyć wykonywanie obowiązków w ramach zawartej umowy innej osoby nie miała by możliwości tego dokonać na podstawie stosownej delegacji. Tylko ona posiadała uprawnienia do wykonywania zleconych zadań. W takiej sytuacji musiałaby wypowiedzieć umowę zlecenie, co zajęłoby niewątpliwie więcej czasu niż dokonanie 5 minutowej czynności i mogłoby spowodować konieczność stawiennictwa w innym miejscu.

Ponadto, jak wyżej zauważył Sąd, odwołująca znajdowała się w ciąży zagrażającej życiu i każda aktywność fizyczna mogłaby być szkodliwa dla odwołującej. Wobec tego odwołująca zachowała się racjonalnie - dbając o zdrowie i wykorzystując zwolnienie w celu poprawy lub niepogorszenia stanu zdrowia - i wykonywała 5 minutową czynność raz w miesiącu, nie podejmując innych zbędnych czynności.

W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowane jest stanowisko uznające jednak, że od powołanej powyżej zasady - że pracą zarobkową, której wykonywanie w okresie orzeczonej niezdolności do pracy powoduje

utrata prawa do zasiłku chorobowego lub świadczenia rehabilitacyjnego, jest każda aktywność ludzka zmierzająca do osiągnięcia zarobku, choćby nawet polegała na czynnościach nieobciążających w istotny sposób organizmu ubezpieczonego - mogą istnieć odstępstwa uzasadnione zwłaszcza sporadycznym i formalnym charakterem czynności ubezpieczonego lub ich niezbędnością dla kontynuacji np. działalności gospodarczej. Możliwość uznania, że nie dochodzi do utraty prawa do zasiłku chorobowego, w przypadku aktywności zmierzającej do osiągnięcia zarobku w czasie pobierania tego zasiłku, występuje jednak tylko wówczas, gdy ma ona charakter incydentalny i wymuszony okolicznościami (v. wyrok z dnia 15 czerwca 2007 r., II UK 223/06, OSNP 2008 nr 15-16, poz. 231). Stanowisko dopuszczające tego rodzaju wyjątki jest już wyraźnie ukształtowane w orzecznictwie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24 lutego 1999 r., III AUa 1292/98, OSA Warszawa 1999 nr 3, poz. 14 i wyroki Sądu Najwyższego z: 17 stycznia 2002 r., II UKN 710/00, OSNP 2003 nr 20, poz. 498; 7 października 2003 r., II UK 76/2003, OSNP 2004 r. nr 14, poz. 247; 20 stycznia 2005 r., I UK 154/04, OSNP 2005/19/307; 9 października 2006 r., II UK 44/06, OSNP z 2007 nr 19-20, poz. 295; 15 czerwca 2007 r., II UK 223/06, OSNP 2008, nr 15-16, poz. 31; 11 grudnia 2007 r., I UK 145/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 28; 6 lutego 2008 r., II UK 10/07, OSNP 2009, nr 9-10, poz. 123; 5 czerwca 2008 r., III UK 11/08, OSNP 2009, nr 21-22, poz. 292; 3 października 2008 r., II UK 26/08; 6 maja 2009 r., II UK 359/08).

Reasumując, Sąd uznał dokonane przez odwołującą czynności w dniach: 11 stycznia 2017 roku, 1 lutego 2017 roku, 7 kwietnia 2017 roku oraz 23 maja 2017 roku za działania o charakterze sporadycznym, wymuszone okolicznościami oraz wynikające z poczucia jej pracowniczego obowiązku. Okoliczność taka może usprawiedliwiać zachowanie prawa odwołującej do zasiłku.

Przy takich ustaleniach Sąd uznał odwołanie za uzasadnione, bowiem nie podzielił stanowiska organu rentowego jakoby ubezpieczona utraciła prawo do zasiłku chorobowego za okres podany w decyzji. W ustalonych okolicznościach sprawy należało w związku z tym uznać, że zachowanie odwołującej polegające na czterokrotnym, incydentalnym wykonaniu czynności polegających na zatwierdzeniu w systemie informatycznym listy pracowników objętych ubezpieczeniem grupowym, nie wypełniło przesłanki z art. 17 ust. 1 ww. ustawy zasiłkowej.

Sąd uznał, że odwołująca była uprawniona do zasiłku chorobowego za okres: od 16 grudnia 2016 roku do 13 lutego 2017 roku, od 15 marca 2017 roku do 13 kwietnia 2017 roku oraz od 10 maja 2017 roku do 13 maja 2017 roku i tym samym zmienił w tym zakresie zaskarżoną decyzję organu rentowego.

Odnosząc się natomiast do części decyzji dotyczącej zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego w kwocie 30.642,04 zł (łącznie z odsetkami) Sąd zważył, co następuje. Stosownie do treści art. 84 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998r. systemie ubezpieczeń społecznych osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania (art. 84 ust.2 pkt.1 ww. ustawy),

- świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia (art. 84 ust.2 pkt. 2 ww. ustawy).

Organ rentowy w zaskarżonej decyzji jako podstawę prawną żądania zwrotu pobranych świadczeń wskazał art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Jak wynika z ustaleń Sądu, pobrane przez odwołującą świadczenie w postaci zasiłku chorobowego za okres od 16 grudnia 2016 roku do 13 lutego 2017 roku, od 15 marca 2017 roku do 13 kwietnia 2017 roku oraz od 10 maja 2017 roku do 13 maja 2017 roku było należnie pobrane. To organ rentowy swoją decyzją stwierdził nienależność pobranego świadczenia. Jak Sąd ustalił powyżej w części dotyczącej zasadności decyzji o odmowie prawa do zasiłku chorobowego,

była ona niezasadna i jako taka podlegała zmianie w całości. Wobec powyższego również w tym zakresie decyzja organu rentowego nie odpowiada prawu.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w sentencji, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w zw. z ww. przepisami i zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w W. z dnia 10 września 2018 roku, znak: 450500/603/2018/ZAS, w ten sposób, że przyznał A. B. prawo do zasiłku chorobowego za okresy: od 16 grudnia 2016 roku do 13 lutego 2017 roku, od 15 marca 2017 roku do 13 kwietnia 2017 roku i od 10 maja 2017 roku do 13 maja 2017 roku oraz uznał, że A. B. nie jest zobowiązana do zwrotu pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 30.642,04 zł.